

@europa 26

EEN KRITISCH EMAIL EN FAXMAGAZINE OVER EUROPA WWW.ATEUROPA.NL VERSCHIJNT ELKE 2 WEKEN OP ZATERDAG
2^E JAARGANG, NUMMER 26, ZATERDAG 1 JUNI 2002

LPF en CDA willen snel een Europese grenspolitie

Migas (Slowakije): 'weerstand in kandidaat-lidstaten'

De Europese regeringsleiders roepen om beperking van immigratie en harde aanpak van asielzoekers. CDA Tweede Kamerlid Joop Wijn vindt CDA-LPF-VVD de beste combinatie om een strikter Europees immigratie- en asielbeleid op te zetten.

Op donderdag 30 mei bespraken de Europese ministers van binnenlandse zaken in Rome de kwesties immigratie en asiel. Afgesproken is dat een proefproject wordt opgezet waarin gezamenlijke Europese teams van douaniers een aantal Europese vliegvelden zullen gaan controleren. Dit zou de eerste stap moeten zijn naar de vorming van een Europese grenspolitie, die de buitengrenzen van de Europese Unie moet gaan controleren. Dit idee werd al eerder gepresenteerd door de Europese Commissie, maar stuitte altijd op verzet van de lidstaten. Die beschouwden het controleren van de landsgrenzen als een nationale aangelegenheid.

'Eindelijk' zegt CDA Tweede Kamerlid Joop Wijn. 'Een echte volledig operationele Europese grenspolitie moet er snel komen. De bewaking van luchthavens is echter een te

makkelijke keus. Liever was ik begonnen aan de Europese land- of zee grenzen in het Zuiden of Oosten. Uitwisselingsprojecten van douaniers tussen lidstaten onderling zijn mooi, maar we moeten toe naar een echte Europese douanier die de Europese buitengrenzen kan controleren. Europa voelt nu de urgentie van het asiel- en immigratieprobleem. Een coalitie van CDA-LPF-VVD kan een veel duidelijker immigratiebeleid gaan voeren. Het is de best denkbare combinatie om in het Europees debat aan te dringen op een snelle Europese aanpak van het immigratieprobleem.' Jim Janssen van Raay, kamerlid de LPF, verwacht veel van een hardere Europese aanpak. 'We beginnen onze zin te krijgen. Ik hoop dat de Britten ook meegaan met eerste stappen zoals gepresenteerd in Rome. Zij roepen op tot een harder immigratiebeleid maar moeten dat dan ook Europees willen organiseren. Laat de Britse oorlogsschepen maar in de Middellandse zee patrouilleren om Europa's grenzen te beschermen. Daar mag Nederland best aan meebetalen.' Ook Wijn is bereid voor de Europese oplossingen te betalen. 'Een goede Europese aanpak kan Nederland enorme besparingen op haar eigen asielbeleid

opleveren.' Herman de Croo, parlementslid voor de Belgische regeringspartij VLD, is sceptisch. 'We moeten proberen immigranten in het land van herkomst te houden. Europa tot een fort ombouwen en de grenzen volledig af sluiten lukt toch niet. De grens tussen Mexico en de Verenigde Staten is de best bewaakte in de wereld, toch zijn er 4 miljoen illegale Mexicanen in de Verenigde Staten. De roep om harde maatregelen is begrijpelijk, maar meer een doekje voor het bloeden dan oplossing van het immigratieprobleem.'

-Vervolg op pagina 5 -

Inhoud @europa

PAGINA 2: Cyprus: Noord, Zuid of één in Europa?
PAGINA 3: Niemand wil met Haider's Europese burgerpartij meedoen.
PAGINA 4: Er is nog enthousiasme voor Europese symbolen.
PAGINA 5: Vervolg pagina 1
PAGINA 6: Column: Vrouwen in Europa

Europees Hof niet klaar voor uitbreiding

Kapteyn: 'Hof wordt door de uitbreiding van de Unie onbestuurbaar'

Het Europese Hof van Justitie moet volgens Andrew Duff, Brits lid van de conventie over de toekomst van Europa, direct toegankelijk zijn voor burgers. Paul Kapteyn, oud-rechter bij het Europese Hof van Justitie, denkt dat dit onmogelijk is vanwege de beperkte capaciteit van het Hof.

Het Europese Hof van Justitie spreekt recht over de interpretatie van het Unieverdrag dat ten grondslag ligt aan de Europese Unie. Zowel nationale rechters als ondernemingen kunnen bij onduidelijkheid of onenigheid over een Europese richtlijn een beroep doen op het Europese Hof. Burgers kunnen echter alleen in theorie naar het Hof. Andrew Duff, Britse Liberale europarlementariër

en lid van de conventie over de toekomst van Europa, wil de weg naar het Hof voor de burger vrijmaken. 'In praktijk is het onmogelijk om direct toegang te krijgen tot het Europese Hof. Wanneer een Europese burger een probleem heeft met een Europese regel dan moet er de mogelijkheid zijn om hierover in beroep te gaan.'

- Vervolg op pagina 5 -

Vredesbesprekingen Cyprus cruciaal voor EU-toetreding Turkije?

Zonder vrede op Cyprus zal feitelijk alleen het Griekse gedeelte van het eiland toetreden tot de Europese Unie. De relaties van de EU met Turkije ondervinden dan ernstige schade. Paul Meerts, adjunct-directeur van het Nederlands Instituut voor Internationale Betrekkingen Clingendael: 'De EU zal Turkije als buitenlandse bezetter van een deel van één van haar lidstaten beschouwen.'

Voor de Europese Unie is een vredesakkoord op Cyprus géén noodzakelijke voorwaarde voor de toetreding van het eiland tot de Europese Unie. Dit verzekeren Europese politici de laatste maanden regelmatig. De Grieks-Cypriotische 'Republiek Cyprus', die officieel het hele eiland beslaat, wordt internationaal erkend en is EU-kandidaat-lidstaat. Het noordelijke gedeelte van het eiland wordt sinds 1974 bezet door Turkse troepen en wordt alleen door Turkije erkend. Alleen bij een vredesakkoord kan ook dit deel van Cyprus toetreden. De vredes-besprekingen tussen de Cypriotische president Clerides en de Turks-Cypriotische leider Denktash, die sinds begin dit jaar aan de gang zijn, verlopen uiterst moeizaam. Officieel lopen deze in juni af, maar de werkelijke deadline van de besprekingen is in december. De EU-regeringsleiders zullen die maand in Kopenhagen waarschijnlijk de eerste besluiten over de EU-uitbreiding nemen. Cyprus, dat de onderhandelingen met de EU bijna geheel heeft afgerond, zal waarschijnlijk tot de eerste groep toetreders behoren. Bij mislukking van de vredesonderhandelingen betekent dit in de praktijk dat alleen het Griekse gedeelte van het eiland lid wordt van de Unie.

Ramp

Dit scenario zou volgens Namik Korhan, de vertegenwoordiger van het turkstalige Noord-Cyprus in Londen, een 'ramp' betekenen. 'Het eiland zou definitief verdeeld worden. Na een EU-lidmaatschap van Grieks Cyprus hebben de Grieks-Cyprioten niets meer te verliezen. Ze zullen niet meer onder druk staan van de

EU om vrede te sluiten, want ze zullen zelf deel van de EU zijn.' Tolga Uncu, Eerste secretaris van de Turkse ambassade in Den Haag, stelt dat de EU daarmee zelf 'een probleem importeert'. 'De EU wordt rechtstreeks partij in het Cyprus-conflict wanneer alleen het Griekse gedeelte toetreedt.' Turkije probeert de toetreding van Grieks-Cyprus uit alle macht te verhinderen. De Turken dreigden onlangs nog het noordelijke gedeelte, dat nu een vorm van onafhankelijkheid geniet, als tegenmaatregel te annexeren. George Vassiliou, oud-president en hoofdonderhandelaar van de Republiek Cyprus, is daarvan niet onder de indruk. 'Men moet nooit een Turks dreigement onderschatten, maar iedere Turkse diplomaat die ik spreek zegt dat Turkije dit niet meent.' Volgens de Luxemburger Jacques Poos, rapporteur over Cyprus voor het Europees Parlement, kan Turkije zich geen annexatie veroorloven. 'Turkije zou het EU-lidmaatschap dan definitief kunnen vergeten. De speelruimte voor de Turken is dus beperkt.'

Sleutel Ankara

Paul Meerts, adjunct-directeur van het Nederlands Instituut voor Internationale Betrekkingen Clingendael, wijst op de grote gevolgen van de toetreding van een gedeeld Cyprus voor het eigen kandidaat-lidmaatschap van Turkije. 'De EU zal Turkije als buitenlandse bezetter van een deel van één van haar lidstaten beschouwen. Dit is een extra argument voor de tegenstanders van de toetreding van Turkije.' Volgens Poos zijn de

vredesonderhandelingen over Cyprus 'cruciaal' voor de relatie tussen Turkije en de EU. 'De sleutel tot vrede ligt in Ankara. Als de Turkse regering besluit om Denktash tot vrede te dwingen, kan er gemakkelijk een akkoord komen. Het noordelijk gedeelte zal dan ook tot de EU toetreden, wat als voorbeeld zal dienen voor Turkije's eigen EU-toetreding.' Vassiliou wijst erop dat dit nu juist het probleem is. 'De Turken hebben nog niet besloten of ze zelf écht lid willen worden van de EU.' Meerts stelt dat met name het Turkse leger dwars ligt. 'De Turkse staat steunt volledig op het leger. De militaire top wil noch vrede op Cyprus, noch EU-lidmaatschap. Terugtrekking uit Cyprus zou gezichtsverlies betekenen en een EU-lidmaatschap vereist civiele controle over het leger.'

'Chantage'

Andere politieke kringen in Turkije ondersteunen een Turks EU-lidmaatschap juist. Poos vermoedt dat zij de vredes-besprekingen over Cyprus gebruiken om de EU tot concessies te bewegen. 'De Turkse regering wil een datum horen wanneer zij onderhandelingen kan beginnen met de EU, en frustreert daarom de onderhandelingen. Deze strategie is volstrekt kansloos. Turkije moet eerst voldoen aan de Europese mensenrechtencriteria, en die zijn keihard.' Vassiliou spreekt in dit verband van 'chantage'. Uncu ontkent het verband. 'Dat Turkije beide zaken aan elkaar zou koppelen is onzin. Beide zaken van nationaal belang, maar niet met elkaar verbonden.'

Weinig kansen voor Haider's burgerpartij

Na verkiezingsuccessen van rechtse partijen in heel Europa stelde Oostenrijkse populist Jörg Haider voor een 'Europese burgerpartij' op te richten. Maar er is niemand die met hem mee wil doen.

In Portugal, Denemarken, Italië en Nederland scoren rechtse partijen van verschillende pluimage goed in de verkiezingen. Jörg Haider, voormalig leider van de Oostenrijkse FPÖ, is een uitzondering. Zijn partij haalde in 1999 nog 27 procent van de stemmen, maar valt sinds regeringsdeelname uit de gratie bij de kiezer. Nu probeert Haider op Europees niveau de eerdere triomftochten te herhalen. In een interview met de Italiaanse conservatieve krant *Corriera della Sera* op 19 mei vertelde Haider voor de Europese verkiezingen van 2004 een Europese burgerpartij op te willen zetten.

Volgens Peter Schirovsky, Europarlementslid voor de FPÖ, is het geen nieuw voorstel. 'Dit is een idee dat we al langer hebben. Wij hebben ons in Oostenrijk verzet tegen een vastgeroest politiek stelsel waar socialisten en christen-democraten de dienst uitmaakten. Datzelfde bureaucratische establishment zie je in Europa. Een nieuwe hervormingsgezinde kracht moet een kans krijgen.' Het Europese parlement kent al de fractie *Unie voor een Europa van Nationale Staten*, bevolkt door Franse Gaullisten, de Portugese *Partido Popular*, de Volkspartij van de Deense populist Pia Kjaersgaard, de Britse Eurosceptische *UK Independence Party* en de Italiaanse *Allianza Nazionale*. Deze voldoen niet als partners voor de FPÖ. 'We willen met hele nieuwe partijen samenwerken. In Oostenrijk waren er ook andere partijen met kritiek op het bestaande stelsel, maar de mensen willen een volledig nieuwe kracht'. Wie wel deel van Haider's burgerpartij zouden moeten uitmaken blijft echter onduidelijk. Haider noemde zelf alleen Berlusconi's *Forza*

Italia en de separatistische *Lega Nord* als potentiële partners. Schirovsky weigert expliciet namen te noemen.

Simon Hix, docent Europese politiek en beleid aan de *London School of Economics*, denkt dat er mogelijkheden bestaan voor rechtse Europese samenwerking. 'De gedachte van een pan-Europese rechtse beweging is al eens eerder voorgekomen, bij uiterst rechts. Uiteindelijk mislukt dit omdat geen van deze partijen met elkaar geassocieerd wil worden. Maar deze nieuwe partijen zijn niet vergelijkbaar met fascistisch-rechts uit de jaren tachtig. Ze kunnen beter 'radicaal-rechts' of 'conservatief-rechts' dan extreem-rechts genoemd worden. Ze zijn gematigder en daardoor minder bang om met elkaar in verband gebracht te worden.'

Iedereen neemt afstand van Haider...

Het is volgens Hix niet ondenkbaar dat over vier jaar een grote, nieuwe rechtse fractie in het Europees parlement verschijnt. Maar het is onwaarschijnlijk dat Haider in de rechtse Europese renaissance een rol zal spelen. *Forza Italia* heeft Haider al bruusk afgewezen. Ook de Deense Volkspartij, veel dichter bij Haider dan Berlusconi, wil niet met Haider op een lijn gesteld worden. Hoofd van de persafdeling Soren Espersen: 'We werken al samen met anderen in de *Unie voor een Europa van Nationale Staten*. Buiten die groep heeft Pia Kjaersgaard geen enkele intentie samen te werken met welke andere partij dan ook.' Een beweegreden voor de Volkspartij zich zo abrupt te distantiëren van Haider is de angst als extremist te worden aangemerkt en de wens als normale middenpartij bekend te

staan. Zelfs 'rechts'en 'populistisch' zijn gevreesde etiketten. Espersen: 'Ik snap niet waarom men ons als een rechtse partij ziet. Zo zien wij ons zelf niet. Wij hebben een links sociaal beleid, we zien onszelf als een linkse partij. Ook zijn we helemaal geen tegenpartij, dat is weer zo'n mythe. We hebben onze eigen ideeën, soms zijn we het met de sociaal-democraten eens, soms weer met de liberalen. Wij zijn geen protest-partij, maar een democratische partij.'

...en de FPÖ weer van Le Pen

Ook de FPÖ worstelt met het imago. Door Haider's positieve uitlatingen over het Derde Rijk, en racistische en anti-semitische uitlatingen van aanhangers kreeg de FPÖ al snel een extreem-rechtse reputatie. Dit wil Schirovsky nu doorbreken: 'Ik heb maar één grens, dat is extreem links of extreem rechts. In het Europees parlement hebben we samenwerking met Le Pen afgewezen, de grenzen van de democratie moeten niet overtreden worden.' In het kwakkelende prestige van de FPÖ kan dan ook een verklaring gevonden worden voor de uitspraken van Haider. Een verliezer in eigen land, bedekt Haider zich met de mantel van de winnaar door zichzelf op één lijn met de succesvolle rechtse partijen in Europa te stellen. En door zich tegen Berlusconi aan te vleien plaatst Haider zich in het acceptabele rechtse kamp waar hij liever bij zou horen. De uitspraken van Haider zijn eerder een poging de eigen positie te versterken, dan serieus een Europese burgerpartij uit de grond te stampen.

Zonder logo kan Europa niet verkocht worden

Volgens James Kennedy, hoogleraar Europese geschiedenis aan de Vrije Universiteit van Amsterdam, moeten Europese symbolen de verscheidenheid binnen de Unie weerspiegelen. Marc Fauconnier van het Belgisch reclamebureau LG&F wil juist het gemeenschappelijke benadrukken. En Jonathan Israel, hoogleraar aan de Amerikaanse universiteit Princeton, wil geen symbolen, maar geschiedenislessen.

Op verzoek van de Europese Commissie en de toenmalige voorzitter van de Europese Unie, België, werd in het najaar van 2001 door een Europese denktank een bijdrage geleverd aan het debat over het imago van Brussel als hoofdstad van Europa. Architect Rem Koolhaas ontwierp voor deze gelegenheid onder andere een 'Europese streepjescode', die door de pers geïnterpreteerd werd als nieuwe Europese vlag.

Ook in het huidige eurosceptische klimaat blijven er mensen die waarde hechten aan Europese symboliek. Zo ook Reinier de Graaf, mede-ontwerper van de Europese streepjescode en architect bij het Office for Metropolitan Architecture van Rem Koolhaas. 'In een tijd dat eurosceptisme hoogtij viert is communicatie extra belangrijk. Symboliek of beeldvorming kan als directe vorm van communicatie een bindende factor zijn in Europa. De veelheid van talen binnen de Europese Unie vergemakkelijkt de onderlinge communicatie immers niet. Het ontwerp van de 'streepjescode', waarbij de kleuren van de vlaggen van de huidige lidstaten van west naar oost gerangschikt zijn, is slechts een onderdeel van een serie ontworpen illustraties, waarin wordt geëxperimenteerd met mogelijke beeldtaal.' James Kennedy, hoogleraar Europese geschiedenis aan de Vrije Universiteit van Amsterdam, pleit eveneens voor meer symboliek in Europa. 'Omdat Europa geen politieke eenheid is, zullen de samenbindende elementen in Europa benadrukt moeten worden. Het benadrukken van louter het Europees eenheidsideaal is hiervoor echter niet de juiste methode. Men komt pas tot een eenheid door juist aandacht te schenken aan de verscheidenheid in Europa, waardoor het eigene van de regio in haar waarde wordt gelaten.'

Euro: no logo

Marc Fauconnier, werkzaam bij het Belgische reclamebureau LG&F, is het hiermee niet eens. 'Hoewel er verschillende culturen bestaan binnen Europa, kan men spreken van gezamenlijke waarden. Europese symboliek moet zich daarom ook richten op hetgeen ons bindt, en niet de diversiteit van verschillende culturen tot uiting brengen.' Jean-Pierre Malivoir, verantwoordelijk bij de Commissie voor Euro promotie en ontwerper van het euro-symbool (€) is in dat opzicht tevreden over de euro 'De introductie van de euro is een uitstekend bindmiddel tussen Europeanen gebleken. De burger heeft behoefte aan zowel een nationale als een Europese identiteit. De euromunt is daar een ideale weergave van. Binnen tien jaar zal de Europese burger echter zo 'Europa-minded' zijn, dat er één Europees symbool op de munt zal komen te staan en de nationale symbolen kunnen verdwijnen.'

De euro als symbool voor de Europese Unie is echter niet bij iedereen even populair.

Fauconnier ziet de nieuwe Europese munt niet als bindend symbool. 'Europeanen hebben behoefte aan een visuele identiteit, aan één logo. Zonder logo kan Europa niet verkocht worden. De euro voldoet hier op geen enkele manier aan, omdat het slechts gezien wordt als een emotioneel financieel instrument, dat niet zorgt voor extra verbondenheid tussen de Europese burgers.' Ook Kennedy is pessimistisch. 'Ik pleit voor een reeks Europese historische figuren op de euromunten, die de diversiteit van Europa kenmerken. Dan pas wordt de open, veranderlijke Europese identiteit duidelijk benadrukt.'

Bij het ontwerpen van Europese symbolen blijft de vraag waar dan de grenzen van Europa liggen. Kennedy benadrukt het belang

van een open Europese identiteit nu de uitbreiding van de Europese Unie met Midden- en Oost-Europese landen in zicht is. 'Door de symboliek zo breed mogelijk te houden, is het ook mogelijk de Grieks-orthodoxe cultuur van bijvoorbeeld Bulgarije te omhelzen.' De Graaf ziet evenmin afgebakende grenzen van Europa 'Europa moet niet gezien worden als een statische en geografische entiteit, maar als een geheel van waarden en principes, dat een gebied van IJsland tot Vladivostok kan bestrijken.'

Geschiedenis als fundament

Jonathan Israel, hoogleraar geschiedenis aan het Institute of Advanced Studies van Princeton, ziet symboliek niet als adequaat bindmiddel voor de Europeanen, maar pleit voor een gemeenschappelijk geschiedenis-onderwijs als basis voor een Europese identiteit. 'Er bestaat duidelijk een gemeenschappelijke Europese cultuur, die verbonden wordt door de verlichte waarden zoals gelijkheid, vrijheid van het individu en democratie. Deze waarden hebben een pan-Europees karakter. In het geschiedenis-onderwijs binnen de Europese Unie zal dit gemeenschappelijk gedachtegoed moeten prevaleren boven de geschiedenis van de natiestaat. Nationalisme en religieuze tegenstellingen hebben conflicten binnen Europa veroorzaakt, terwijl het verlichtingsdenken juist een gemeenschappelijke noemer in de Europese geschiedenis is. De huidige opkomst van populistische en nationalistische stromingen in Europa remt het Europees saamhorigheidsgevoel af. Daarom is het noodzakelijk om af te stappen van nationale geschiedenis.'

- Vervolg pagina 1 -

- Grenspolitie -

Patrouilles in het Oosten...

Het blijft de vraag hoe snel een Europese grenspolitie operationeel kan zijn. Buiten de problemen in de huidige lidstaten kunnen de kandidaat-lidstaten voor problemen zorgen. Wanneer die toetreden tot het verdrag van Schengen, het verdrag dat de vrijheid van personen binnen de Europese Unie waarborgt, zou een Europese grenspolitie daar moeten gaan patrouilleren om de Oostgrenzen van de Unie te bewaken. Juraj Migas, ambassadeur bij de Europese Unie voor Slowakije, denkt dat dat op veel verzet zal stuiten. 'Ik verwacht dat het in veel kandidaat-lidstaten heel gevoelig ligt, daar een Europese grenspolitie direct zal ingrijpen in de nationale soevereiniteit. Het zal dus nog wel even duren voor er een Europese grenspolitie is. Er staat ook

niets over in het *acquis*, de regels waar de kandidaat-lidstaten aan moeten voldoen om toe te mogen treden. De kandidaat-lidstaten zullen dus mee willen onderhandelen over de plannen.

Voorlopig zal de Europese Unie meer geld en technische assistentie moeten geven om de kandidaat-lidstaten te helpen hun grenzen te verbeteren.'

... of binnengrenzen weer sluiten

Zelfs als er één Europese grenspolitie komt is Janssen van Raay nog niet gerustgesteld. 'We moeten Nederland maximaal beschermen tegen ongewenste immigratie en ook onze eigen landsgrenzen weer gaan controleren. Als het moet zullen we daarvoor het verdrag van Schengen moeten opzeggen.' Wijn wil het verdrag van Schengen behouden,

maar pleit ook voor controles. 'Het is goed mogelijk zowel grenscontroles bij de binnengrenzen te houden en Schengen te handhaven.' De Croo noemt het invoeren van controles aan de binnengrenzen een 'symboolpolitiek'. 'Binnengrenscontroles weer invoeren is paniekvoetbal. Dat zou de Europese samenwerking ernstig in gevaar brengen'. Ook Migas zou herinvoering van controles aan de binnengrenzen fout vinden. 'Dat gaat lijnrecht in tegen de belangrijke Europese verworvenheid van de van vrijheid van personen en goederen binnen Europa. De huidige lidstaten moeten erop vertrouwen dat wij in de toekomst met hun hulp de buitengrenzen goed kunnen controleren.'

- Vervolg pagina 1 -

- Europees hof van justitie-

direct naar het hof?

Duff: 'Daarom wil ik dat het Handvest van de Fundamentele Rechten wordt vastgelegd in de Europese constitutie zodat burgers daar beroep op kunnen doen.' Volgens Paul Kapteyn, oud-rechter aan het Europese Hof van Justitie, is het plan van Duff 'onuitvoerbaar'. 'Als alle burgers direct naar het Europese Hof stappen met hun klachten, wordt het een puinhoop. De capaciteit van het Hof is daarvoor absoluut niet toereikend. Mocht je het plan van Duff willen realiseren, moet je haar werkwijze ingrijpend veranderen'. Jacques Ziller, hoofd van de rechtenfaculteit van de European University Institute in Florence, ziet een manier om de werking van het Europese Hof te verbeteren. 'Het Hof wordt efficiënter wanneer je het opdeelt in meerdere specifieke kamers die allemaal een bepaald rechtsgebied voor hun rekening nemen.' De Britse conservatief David Heathcoat-Amory, lid van de conventie over de toekomst van Europa, denkt dat dit 'ten koste gaat van de democratie'. 'Het idee van Duff klinkt wel aardig, maar het is oppervlakkig en hij heeft niet goed doorgedacht. Het is

een onhaalbaar plan, want het Europese Hof is nu al overwerkt. Wanneer je gaat proberen de werkdruk te verlichten door het Europese Hof op te splitsen in stukjes, komt de eenheid van het Europese Hof in het geding en daarmee de consistentie van haar rechtspraak.'

De 'schwung' is eruit

Onvoldoende efficiëntie en een te hoge werkdruk zijn slechts een paar van de problemen waar het Hof nu al mee kampt. Kapteyn: 'Een groot probleem blijft het gegeven dat je met zoveel verschillende talen te maken hebt. Eenderde van de tijd wordt besteed aan het vertalen van juridische stukken. Dit probleem is nauwelijks op te lossen en zal alleen maar verergeren met de uitbreiding van de Europese Unie.' Het talenprobleem is echter volgens Kapteyn niet de enige die de uitbreiding van de Unie oplevert. 'De uitbreiding creëert organisatorisch ook een groot probleem. In de top van Nice is besloten dat elke lidstaat één rechter mag leveren en dan kom je dus op 25 rechters. Het is beter een limiet te stellen aan het aantal rechters. Wanneer je teveel rechters hebt,

wordt het Hof te groot en gaat de 'schwung' eruit. Er is dan geen sprake meer van een team en de coördinatie wordt een probleem.' Heathcoat-Amory sluit zich aan bij Kapteyn. 'De uitbreiding wordt inderdaad een groot probleem voor het Europese Hof. De nieuwe lidstaten hebben zwakkere bestuursystemen en dit zal de rechtspraak niet ten goede komen. Daarbij zie ik ook een probleem met de capaciteiten van de rechters uit de kandidaat-lidstaten. Estland heeft bijvoorbeeld geen Frans sprekende rechters, terwijl dat de voertaal is van het Europese Hof.' Volgens Duff is de uitbreiding van de Unie een extra reden om het Europese Hof direct toegankelijk te maken voor burgers. 'Juist wanneer de Unie is uitgebreid tot 25 landen, wordt het door de zwakkere bestuursstelsels van nieuwe lidstaten nog moeilijker om erop toe te zien dat Europese wetgeving wordt nageleefd. Als een Europese wet die bijvoorbeeld minderheden beschermt niet wordt nageleefd, dan moet er de mogelijkheid zijn voor burgers om direct naar het Europese Hof te stappen.'

Column

Vrouwen en Europa

Van de 375 miljoen inwoners van de Europese landen is meer dan de helft vrouw.

Ook al zijn de verschillen tussen de landen groot, vrouwen hebben in elk geval een ding gemeen: ze worden geconfronteerd met dezelfde soorten discriminatie. Om te beginnen is het aantal vrouwen op beslissende posities veel minder dan het aantal mannen.

Dat geldt zowel voor de nationale volksvertegenwoordigingen en regeringen als het Europees Parlement en de Commissie.

Maar vrouwen zijn ook slechter vertegenwoordigd in besturen en adviesraden. En dat is niet omdat ze zelf niet willen, maar omdat mannen het blijkbaar nog heel moeilijk vinden om de macht af te staan aan vrouwen. Kijk bijvoorbeeld maar wat er gebeurde tijdens de opvolgingskwestie in PvdA en VVD. Alhoewel er bij beide partijen een vrouw op de tweede plaats op de kandidatenlijsten stond, werden onmiddellijk de namen van enkele heren genoemd. Op de tweede plaats van de kandidatenlijsten stonden echter Annemarie Jorritsma en Jeltje van Nieuwenhoven. Die hebben toch echt wel bewezen dat ze in staat zullen zijn een fractie te leiden. En van Nieuwenhoven is het dan ook uiteindelijk geworden.

Maar terug naar de positie van vrouwen in Europa. Slechts veertig procent van alle banen worden vervuld door vrouwen. Er zijn meer vrouwen dan mannen werkloos en veel meer vrouwen dan mannen werken in deeltijd, wat

bepalend is voor hun inkomenspositie. En vrouwen in Europa verdienen veel minder dan mannen, ook als ze hetzelfde werk doen.

Daarbij verkeren ze vaker in armoede, vaak in situaties waarin zij als alleenstaande ouder voor kinderen zorgen.

Ondanks allerlei Europese richtlijnen en actieplannen is er nog steeds sprake van een grote achterstand op alle terreinen. We denken misschien dat het in Nederland allemaal veel beter is dan bijvoorbeeld in Zuid Europa, maar dat is echt niet zo. Ook hier hebben vrouwen met allerlei vormen van discriminatie te maken en worden zij veel te weinig betrokken bij de besluitvorming. Kijkend naar de nationale actieplannen die iedere lidstaat dient te maken, dus ook Nederland, valt steeds weer op dat ook daarin nauwelijks specifiek aandacht aan de positie van vrouwen wordt besteed. Of het nu gaat om pensioenen, werkgelegenheid of armoedebestrijding, steeds blijft de positie van vrouwen in deze actieplannen onderbelicht of krijgt een vage vermelding bij een hoofdstukje 'kwetsbare groepen'. Te vaak gebeurt het nog dat ambtenaren er door de vrouwenbeweging van overtuigd moeten worden dat er echt verschillen zijn in de positie van vrouwen en mannen en vergeten ze de genderbenadering te hanteren. Laat staan dat er specifieke oplossingen worden opgenomen om de positie van vrouwen met voortvarendheid te verbeteren.

Of er worden besluiten genomen die de vrouwenzaak niet ten goede komen, zoals de bepaling van het Europese Hof dat de Algemene Weduwen en Wezenwet ook voor mannen van toepassing moest zijn. Met als direct gevolg dat het inkomen van grote groepen weduwen met honderden guldens verminderde omdat de Nederlandse overheid onterecht bang was voor te grote uitgaven. En wat te denken van de recente uitspraak van het Europese Hof naar aanleiding van een protest van een mannelijke werknemer bij de overheid, dat het juist is dat vrouwen voorrang krijgen bij het beschikbaar stellen van gesubsidieerde kinderopvangplaatsen. Dat is het paard achter de wagen spannen en de zorg voor kinderen weer als verantwoordelijkheid van vrouwen benaderen. Binnen de vrouwenbeweging en de vakbeweging zijn heel goede en werkbare ideeën ontwikkeld waar beleidsmakers en beslissers profijt van kunnen hebben, zowel op nationaal als Europees niveau. Het is onbegrijpelijk dat daar door de Nederlandse overheid zo weinig gebruik van wordt gemaakt.

Tineke van der Kraan
voorzitter FNV Vrouwenbond

COLOFON: @europa is een opiniërend fax- en emailmagazine over Europa. De redactie stelt zich ten doel het debat over de toekomst van Europa te stimuleren. @europa verschijnt om de twee weken op zaterdag en wordt gemaakt door een onafhankelijke redactie. @europa wordt mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

REDACTIE: Mark Beunderman, Esther Gaarlandt, Vanessa Lamsvelt, Martin Mevius, Jan Middendorp, Sara Muller.

REDACTIEADRES: @europa, Noordermarkt 5, 1015 MV, Amsterdam, Nederland telefoon: 020-7990960, fax: 020-7990969

AANMELDEN:

Aanmelden voor een gratis mailabonnement kan op www.ateuropa.nl (link aanmelden)